

הולכים ברגל לבית-הספר

נכתב על ידי: עידית הוד, יועצת סביבה וקיימות לפורום ה-15

רקע ורציונל

התנועה באזור בתי הספר גדושה ופקוקה בשעות התחלת וסיום יום הלימודים, כתוצאה מעומס הרכבים של ההורים המסיעים את ילדיהם לבית הספר. עומס זה מסכן את שלום הילדים החוצים כבישים סמוך לבית הספר ואף יוצר פליטות של גזי חממה ומזהמי אוויר המסכנים את בריאות הילדים. בנוסף, הליכה רגלית חיונית לבריאות ותורמת להתפתחות הפיזית והקוגניטיבית התקינה של ילדים.

לפרויקט חשיבות רבה מבחינת נראות וחינוך להליכה ברגל וצפוי לתרום להפנמת ההליכה ברגל גם למטרות נוספות: לחברים, לחוגים, לקנייות. הליכה ברגל לבית הספר מהווה גם כלי חינוכי ראשון במעלה להפנמת ערכי קיימות ואיכות הסביבה בעיר.

- הפחתת גודשי תנועה ופליטות מזהמים בעיר בכלל ובאזורי בתי הספר בפרט.
- חינוך לאורח חיים בריא ומקיים.

נציג/ה בכיר/ה ממחלקת/מינהל החינוך בעירייה

מטרות הפרויקט

אחראי לקידום וביצוע

תיאור ודפוסי עבודה

במסלול הליכה בטוח ומתוכנן מראש יצאו מידי יום, בשעה קבועה, זוג מתנדבים בוגרים מכל אזור/שכונה ואליהם יצטרפו הילדים מאותו אזור/שכונה, בדרך הבטוחה לבית הספר המשרתת את אותו האזור/שכונה. הפרויקט מתחלק לשני חלקים:

1. יום שיא להשקת הפרויקט והתחלת הפעילות, המלווה בקמפיין תקשורתי - רצוי בתחילת שנת הלימודים.
2. פעילות ההליכה הקבועה.

- העירייה - תקצוב, שילוט, פרסום בעיתונות, ריכוז וועדת ההיגוי לפרויקט וכל הפעולות הנדרשות
- בתי הספר - היערכות לביצוע, יידוע תלמידים, קשר לועדי ההורים
- משרד החינוך - אישורים וחסות
- המשרד להגנת הסביבה - סיוע במימון (קול קורא)
- ארגוני גמלאים בעיר - ישמשו כבוגרים מלווים
- ארגון בטרם - שילוב היבטים של בטיחות בדרכים במסגרת הפרויקט וכן אפשרות לחסות
- קופות החולים ובתי החולים בעיר - שיפור בריאות גופנית ומניעת מחלות הנגרמות ממהמי אוויר

שותפים אפשריים

שלבים לקידום וביצוע

1. מינוי אחראי לביצוע מטעם העירייה.
2. הקמת ועדת היגוי לפרויקט שתכלול:
  - יו"ד - האחראי מטעם העירייה על הפרויקט
  - מתנדב מכל אחד ממוסדות החינוך שיצטרפו לפרויקט (רצוי מתוך ועדי ההורים)
  - נציגי ארגוני גמלאים בעיר - מועדון רוטרי / מתנ"ס / בתי הורים וכדומה
3. ועדת ההיגוי תדון ותקבל החלטות בנושאים הבאים: חלוקת תפקידים לקידום הנושא, קביעת תאריך ליום השיא, החלטה על אופן גיוס מערך המבוגרים המלווים ומינוי אחראי מטעם ההורים ואחראי לגיוס ולפעילות המלווים, אופן הגיוס, סוג חומרי ההסברה שיחולקו, אפשרות לחסויות וכדומה.
4. גיוס בפועל של הבוגרים שילוו את הילדים בדרכם לבית הספר והכנת טבלת תכנון יומי ומחליפים.
5. איסוף מידע על הפיזור הגיאוגרפי של בתי התלמידים ונתיבי ההליכה העיקריים.
6. בחירת מסלולי ההליכה ממרכזי השכונות לבתי הספר.
6. הסדרת מסלולי ההליכה מבחינה בטיחותית: הסרת מפגעים, הצבת אמצעי בטיחות כגון גדר, הדגשת מעברי חציה, שילוט בטיחות וכו' וכן אמצעים להנעמת ההליכה כגון שתילת עצים והצללה.

7. סימון המסלולים (ניתן לביצוע בשיתוף התלמידים).
8. הכנת שאלון למיפוי המצב הקיים (לפני תחילת היישום), לצורך הערכת ערך הבסיס וקביעת מדדי ההצלחה (ראו מדדי הצלחה בהמשך).
9. הכשרת הצוות המלווה - הצגת הפרויקט והתועלות שבהליכה, היכרות עם המסלולים, לרבות היבטי בטיחות.
10. הדרכה לילדים ולצוות בית הספר - חינוך להליכה כחלק מפעילות גופנית ובריאות, "קיום יום הליכה בית ספרי או עירוני" להעלאת המודעות, הגדרת תמריצים לילדים "הולכים".
11. שיווק - באמצעות פרסום מפות הליכה, כתבות בעיתונות מקומית, הסברה להורים ולצוותי ההוראה בבתי הספר ועוד.
12. קידום ימי הליכה קבועים לבית ספר.
13. מעקב ובקרה קבועים ופתרון בעיות העולות מהשטח.
14. כ-60 יום לפני סיום שנת הלימודים - חלוקה וניתוח שאלונים לקביעת מידת ההצלחה של הפרויקט (ראו מדדי הצלחה בהמשך).
15. בסוף כל שנת לימודים - כינוס ישיבת הפקת לקחים והיערכות לשנת הלימודים הבאה.

דגשים

- בבדיקה שנערכה מול סוכנות הביטוח של החברה למשק וכלכלה של מרכז השלטון המקומי בנוגע לכיסוי הביטוחי של העירייה, לא עלתה מניעה ביטוחית לפרויקט. לפי תשובת הסוכנות, העירייה מבטוחות בביטוח תלמידים המכסה את התלמידים במשך 24 שעות ביממה, וכן בביטוח צד ג'.
- עם זאת, טרם הכניסה לפרויקט, מומלץ לכל עירייה לבחון באופן פרטני את סוגיית הכיסוי הביטוחי מול הגורמים האחראיים על כך.

תפוקות צפויות

- צמצום תנועת הרכבים הפרטיים בקרבת בית הספר - הפחתת גודש, זיהום אוויר, פליטת גזי חממה, תאונות דרכים ובזבוז זמן
- הגברת הפעילות הגופנית של התלמידים ושיפור בריאותם
- גיבוש קבוצתי ויצירת קשר בין דורי
- העלאת המודעות הסיבית של ילדים, הורים, מחנכים ותושבים בכלל
- העלאת מודעות לבטיחות ההליכה לבית הספר

מדדים כמותיים להצלחה

- בתום השנה הראשונה של הפרויקט **לפחות 20% מהילדים** בבית הספר מגיעים לבית הספר באמצעות הליכה ברגל **לפחות פעמיים בשבוע**.
- הנושא ייבחן בשאלון לאורזיקבעו היעדים לשנה שלאחריה, תוך שאיפה לשיפור מתמיד. מידי שנה תיזום העירייה קמפיין הסברה אחד לפחות, שיכלול הדגמה של יום הליכה **בהשתתפות הורים**.

הערכת עלויות

- הפעילות השוטפת תבוצע על ידי מתנדבים. יש לקחת בחשבון עלויות נוספות, כמפורט:
- בשנה הראשונה - עלויות של סימון ושילוט שבילים
  - עלויות פרסום והסברה

מקורות מימון אפשריים

- קרן של"י, קולות קוראים של המשרד להגנת הסביבה, משרד הרווחה (בשכונות מצוקה), חסויות, למשל של קופות החולים ובתי החולים בעיר, מכוני כושר וכדומה.

מידע נוסף

"העתיד הולך ברגל - חיים בריא מגיל צעיר, הולכים לבית הספר ברגל" באתר "תחבורה היום ומחר":
[פרויקטים-העתיד הולך ברגל](#)

פרויקט "הליכה לבית הספר" באתר של ארגון בטרם:

[תכניות ופרויקטים-פרויקט הליכה לבית הספר](#)

"פרויקט לקידום הליכה לבית הספר" - באתר המרכז הרפואי הדסה:

[הדסה ילדים-הורים-טיפים ועצות-טיפים הקשורים לבטיחות הילד-פרויקט לקידום הליכה לבית הספר](#)